Trafikutskottets betänkande 1980/81:3

om affärsverkens intäkts- och kostnadsutveckling (riksdagens revisorers förs. 1980/81:4)

I förslag 1980/81:4 har riksdagens revisorer hemställt att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna förordat med anledning av en genomförd granskning av affärsverkens intäkts- och kostnadsutveckling.

Utskottet

Riksdagens revisorer har påbörjat en granskning av de statliga affärsverken. Granskningen har hittills genomförts beträffande de fyra kommunikationsverken postverket, televerket statens järnvägar och luftfartsverket.

Sammanfattningsvis framhåller revisorerna följande:

1. De åtgärder som regeringen vidtagit med anledning av 1979 års trafikpolitiska beslut tillgodoser de syften som låg bakom en skrivelse från revisorerna till regeringen år 1973 angående införande av en trafikpolitisk ramplanering. Fastställandet av ett s. k. riksnät för SJ:s persontrafik och introduktionen av de s. k. snabbtågen bör utgöra led i den övergripande planeringen på transportområdet.

2. En bättre precisering av kommunikationsverkens mål är en nödvändig förutsättning för en noggrann bestämning av hur verken uppfyller den roll som de getts i samhället. Respektive verk bör undersöka om ekonomiska delmål i större utsträckning än hittills bör ställas upp för de inom verket förekommande rörelsegrenarna. Riksdagen bör få en redogörelse för i vilken utsträckning uppsatta mål uppnås av respektive verk.

3. SJ genomför f. n. försök med lågpriser inom persontrafiken. Det är naturligt att även andra områden blir föremål för liknande försök.

4. Ett kommunikationsverk bör kunna ta upp nya verksamhetsområden (rörelsegrenar), även om det främsta eller enda syftet skulle vara att ge verket ett intäktsöverskott. Detta får emellertid inte motverka de allmänna mål för verksamheten som verken har att iaktta.

5. En konsolideringsfond liknande dem som upprättats för postverket och televerket synes med fördel kunna införas också vid SJ, då den affärsmässiga delen av SJ:s rörelse på lång sikt bör såväl täcka uppkommande underskott som ge både överskott och full förräntning av statskapitalet.

6. Möjligheterna att införa en redovisning som innebär att resultatet av rörelsegrenarnas verksamhet skiljs ut från den totala resultatredovisningen bör undersökas.

I 1979 års trafikpolitiska beslut gjordes uttalanden om flera av de frågor som revisorerna behandlat. Det gäller bl. a. planeringen på olika nivåer inom trafiksektorn, målet för trafikpolitikens olika verksamhetsgrenar samt pris- och taxefrågor.

För att ge ett konkret innehåll åt det trafikpolitiska beslutet pågår ytterligare överväganden på departements- och myndighetsnivå samt inom ramen för olika utredningar. Härvid kan nämnas lufttransportutredningen (K 1978:07), utredningen om samordning av taxorna för viss kollektiv persontrafik mellan olika regioner (K 1979:08), utredningen om sjöfartens roll i trafikpolitiken (K 1980:03), den verksamhets- och organisationsöversyn som pågår inom SJ. Vidare har förslag från regeringen lagts fram om en strukturplan för SJ (prop. 1980/81:20) och vissa åtgärder inom teleområdet (prop. 1980/81:66).

Riksdagen har tagit beslut om en modernisering av det statliga budgetsystemet (prop. 1976/77:130, FiU 1977/78:1, rskr 1977/78:19). Moderniseringen syftar bl. a. till att höja den ekonomiadministrativa nivån inom statsförvaltningen. En bättre redovisning eftersträvas för att öka möjligheterna att bedöma om de resultat som myndigheterna uppnår står i överensstämmelse med målen för verksamheten. Arbetet med budgetmoderniseringen bedrivs i den formen att riksrevisionsverket (RRV) på uppdrag av regeringen dels gör generella utredningar, dels i direkt samarbete med myndigheterna försöker förbättra deras redovisningsmetoder. F. n. utarbetar RRV tillämpningsföreskrifter till den statliga bokföringsförordningen (1979:1212) som utfärdades av regeringen den 13 december 1979.

Revisorernas förslag synes stå i god överensstämmelse med de uttalanden som statsmakterna gjort i berörda frågor. I avvaktan på resultatet av pågående utrednings- och beredningsarbete är utskottet inte nu berett att föreslå att revisorernas uttalanden blir bindande för kommande trafikpolitiska beslut. Utskottet anser dock att förslagen bör bringas till regeringens kännedom för de fortsatta överväganden som kan anses påkallade.

Utskottet hemställer

att riksdagen med anledning av riksdagens revisorers förslag 1980/81:4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Stockholm den 20 november 1980

På trafikutskottets vägnar
BERTIL ZACHRISSON

Närvarande: Bertil Zachrisson (s), Rolf Sellgren (fp), Nils Hjorth (s), Wiggo Komstedt (m), Kurt Hugosson (s), Rune Torwald (c), Birger Rosqvist (s), Sixten Pettersson (m), Olle Östrand (s), Anna Wohlin-Andersson (c), Ove Karlsson (s), Eric Rejdnell (fp), Per Stenmarck (m), Ivar Franzén (c) och Margit Sandéhn (s).

GOTAB 65925 Stockholm 1980